

การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID-19: กรณีศึกษาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

SYNTHESIS OF THE FOURTH ROUND EXTERNAL QUALITY ASSESSMENT RESULTS DURING THE COVID-19 PANDEMIC: A CASE STUDY OF WELFARE EDUCATION SCHOOLS

นิธิธ ธิงภักดิ์^{1,*} มณัสวี แก้วพลี² วริษฐา เทียมทิพร³ วัฒนา สร้อยสังวาลย์⁴ วาสิณี สุวรรณระวี⁵ และ คุณิตา ตันเจริญสุข⁶
Nithis Thongpak^{1,*}, Manassawee Kaewpluk², Warittha Tiamtiporn³, Watthana Sroysangwan⁴, Wasinee Suwanrawee⁵
and Khunita Tancharoensuk⁶

¹โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต กาญจนบุรี 71150

²โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

³สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี 12110

⁴โรงเรียนโรงเรียนสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร 10510

⁵สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

⁶บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร 10210-0299

¹Somdet Phra Piya Maharaj Rommaniyakhet School, Kanchanaburi 71150, Thailand

²Matthayom Wat Nongkhaem School, Bangkok 10160, Thailand

³Office of Academic Resources and Information Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi,
Pathum Thani 12110, Thailand

⁴Satitpattana School, Bangkok 10510, Thailand

⁵Research and Development Institute, Dhonburi Rahabhat University, Bangkok 10600, Thailand

⁶Thailand Post Co., Ltd., Bangkok 10210-0299, Thailand

*Corresponding Author: Email: nithis.t@ku.th

รับบทความ 11 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไขบทความ 10 กรกฎาคม 2566 ตอรับบทความ 8 ตุลาคม 2566 เผยแพร่บทความ มกราคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) และ 2) เพื่อสังเคราะห์ผลสรุปข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ระยะแรก และระยะสองภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ข้อมูลที่นำมาใช้สังเคราะห์ประกอบด้วยรายงานผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2563 จำนวน 31 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 เกี่ยวกับคะแนนการประเมินและข้อเสนอแนะจากกรรมการ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 การประเมิน SAR สถานศึกษาได้รับรองในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ และสถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี ร้อยละ 100 ส่วนสถานศึกษาในภาคใต้ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี ร้อยละ 70 และระดับพอใช้ ร้อยละ 30 ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและหลักการจัดการ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และสถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี ร้อยละ 100 ส่วนสถานศึกษาในภาคใต้ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี ร้อยละ 90 และระดับพอใช้ ร้อยละ 10 ในมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ของสถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี ร้อยละ 100

2. การสังเคราะห์ผลสรุปข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ระยะแรกและระยะสอง พบว่า มาตรฐานที่ 1 ส่วนใหญ่สถานศึกษายังระบุข้อมูลใน SAR ไม่ครบถ้วนและชัดเจนในบางประเด็น ควรระบุค่าเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์สถานศึกษา ผ่านการทำ SWOT มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า สถานศึกษาควรมีรายละเอียดรูปแบบการบริหารที่ชัดเจนและเป็นระบบ มีการพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ระบุค่าเป้าหมายในการพัฒนาให้ชัดเจน และควรดำเนินงานและจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และในมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และส่งเสริมให้ครูนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนผ่านกระบวนการ PLC โดยการระดมการมีส่วนร่วมจากผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบและหลากหลาย และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning

คำสำคัญ: การประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สี่, การสังเคราะห์ผลการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

ABSTRACT

This research aimed to 1) synthesize the results of the fourth round of external quality assessment conducted in the basic education institutions with special education purposes (Welfare Education Schools) during the COVID-19 pandemic, and 2) synthesize a summary of recommendations from the fourth round of external quality assessment in the basic education institutions in the first and the second phase under the COVID-19 pandemic. The synthetic data included the external assessment reports of 31 basic education institutions with special education purposes, ranging from 2016 to 2020. The research tool utilized was the committee's fourth-round external assessment report, comprising assessment scores and recommendations. Statistics employed for data analysis consisted of frequency, percentage, and content analysis.

The research results revealed that:

1. The synthesis of the fourth-round external quality assessment results of self-assessment report (SAR) in the certified educational institutions for Standard 1, Quality of Learners revealed that all large-sized schools and those located in the Northern, Central, and Northeastern regions, achieved a certification level indicating a good level of quality, reaching 100 percent. In comparison, schools in the Southern region obtained a 70 percent accreditation rate indicating a good level, whereas 30 percent of those in the same region attained accreditation at a fair level. In terms of Standard 2, Administrative Process and Management Principles, all large-sized schools and those located in the Northern, Central, and Northeastern regions had been certified at a good level, accounting for 100 percent. In comparison, 90 percent of schools from the Southern region had been accredited with this standard at a good level, whereas 10 percent of those in the same region attained accreditation at a fair level. In Standard 3, Learner-Centered Teaching Process, all large-sized schools and medium-sized schools in the Northern, Central, Northeastern, and Southern regions achieved accreditation at a good level, accounting for 100 percent.

2. The synthesis of a summary of recommendations from the fourth round of external quality assessment in the first and the second phases revealed that in terms of Standard 1, most schools failed to provide adequate and precise information regarding certain aspects of the SAR. Thus, schools should specify goals for learner quality in line with the school mission and vision through the SWOT analysis. In terms of Standard 2, Administrative Process and Management Principles, schools should have a clear and systematic administration, including an education quality improvement plan and an annual action plan. The development's specific goals must be clearly defined. Furthermore, various activities should be organized continuously. In terms of Standard 3, Learner-Centered Approach, schools should organize wide-ranging learning activities, and facilitate teachers in integrating technology for conducting classroom action research through the PLC process with

learners' and stakeholders' participation. Moreover, teachers are expected to employ systematic and diverse measurements and evaluations and implement active learning management.

Keywords: The Fourth External Quality Assessment, Synthesis of Results of Basic Education Institutions, Welfare Education Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษา โดยให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาใน หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินตนเองเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรา 49 กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึง ความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษามาแล้วสามรอบ ได้แก่ การประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) โดยไม่มีการตัดสินผลการประเมิน แต่เป็นการประเมินเพื่อยืนยันสภาพจริงของสถานศึกษา ขณะเดียวกันถือเป็นการสร้างความเข้าใจกับสถานศึกษาให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) เป็นการประเมินโดยนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์เพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษา และการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาจากผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบมากกว่ากระบวนการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา

ปัจจุบันได้เกิดโรคอุบัติใหม่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่กำลังระบาดอยู่ ณ ขณะนี้ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานและรูปแบบการเรียนการสอน (New Normal) เพื่อรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ให้ได้มากที่สุด ส่งผลให้การประเมินคุณภาพภายนอก ของ สมศ. ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแนวทางเดิมที่เคยปฏิบัติมา สมศ. จึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภายใต้หลักการ “กัลยาณมิตร คุณภาพ จริยธรรม คุณธรรม” โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางบริบทการจัดการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ยึดหลักการลดภาระและไม่ให้กระทบต่อสถานศึกษา รวมทั้งคำนึงถึงความปลอดภัยของ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ประเมินภายนอก และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ได้แก่ Mobile Application สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในขณะลงพื้นที่ตรวจสอบสถานศึกษาของผู้ประเมินภายนอก การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการจัดส่งรายงานการประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์ โดยในการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษยังคงมีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ: โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน (5 ตัวชี้วัด) มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ (5 ตัวชี้วัด) และมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (5 ตัวชี้วัด) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, 2564, หน้า 4-16, ออนไลน์)

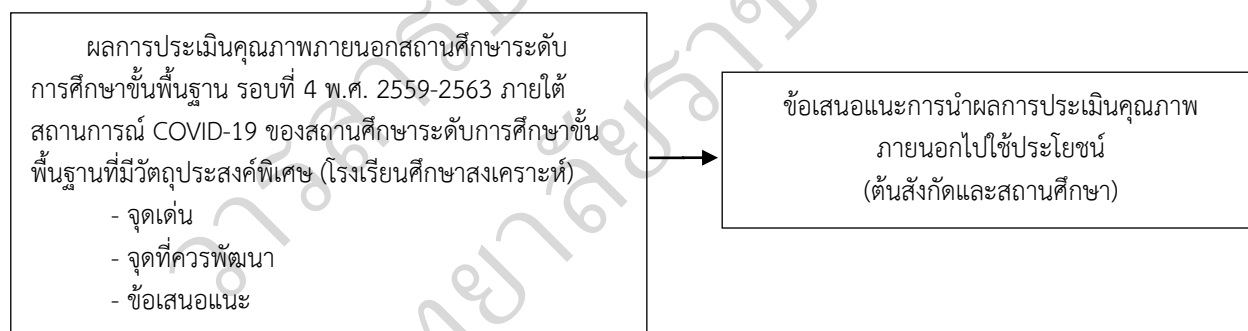
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กด้อยโอกาส รับนักเรียนแบบอยู่ประจำและไป-กลับ ตามพื้นที่บริการซึ่งครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ตอนปลาย เน้นการส่งเสริมทักษะอาชีพและทักษะการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ สถานศึกษา ปัจจุบันมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 51 โรง ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 10 โรง โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19-43 และ 45-57 รวม 38 โรง โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ (ไป-กลับ) และโรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา (สำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ, 2559)

จากความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID-19: กรณีศึกษาโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID- 19 และเพื่อสังเคราะห์ผลสรุปข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 สถานศึกษา สามารถนำผลการสังเคราะห์ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 นี้อย่างมีมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์)
2. เพื่อสังเคราะห์ผลสรุปข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ระยะแรกและระยะสองภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูล

การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจาก 2 แหล่ง ประกอบด้วยแหล่งข้อมูล ทูติยภูมิ คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณจากฐานข้อมูลของ สมศ. ซึ่งเป็นข้อมูลผลการประเมินจากสถานศึกษา (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ) ที่สามารถสืบค้นได้ทางอินเทอร์เน็ตและมีข้อมูลครบถ้วน สมบูรณ์ จำนวน 31 แห่ง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากไฟล์อิเล็กทรอนิกส์รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 จาก สมศ. ที่สามารถ สืบค้นได้ทางอินเทอร์เน็ตและมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 31 ไฟล์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ รายงานการประเมินตนเองจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีวัตถุประสงค์พิเศษที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และได้รับการรับรองผลการประเมินจากคณะกรรมการบริหารสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 7 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 24 แห่ง รวมทั้งสิ้น 31 แห่งที่สามารถสืบค้นได้ทางอินเทอร์เน็ตและมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 จาก สมศ. เกี่ยวกับคะแนนการประเมิน
2. แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 จาก สมศ. เกี่ยวกับข้อเสนอแนะจากกรรมการ

วิธีรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ได้แก่ การศึกษาเอกสารคู่มือการประเมินรายงานการประเมินฐานข้อมูล และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผลการประเมินภายนอก รอบที่ 4 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาที่ได้รับการประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. ใน พ.ศ. 2564 จำนวน 31 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ จำแนกตามคุณลักษณะสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิตินำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นจำนวน และร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการรับรอง/ไม่รับรองคุณภาพ และระดับคุณภาพการดำเนินงาน ตลอดจนการนำเสนอผลการประเมินในรูปตารางแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพการศึกษานอก

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์)

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามระดับคุณภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

สถานศึกษา	รับรองมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน				รวมทั้งหมด (แห่ง)
	ดี		พอใช้		
	แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ	
ขนาดโรงเรียน					
กลาง	4	57.14	3	42.86	7
ใหญ่	24	100.00	-	-	24
ภูมิภาค					
ภาคเหนือ	8	100.00	-	-	8
ภาคกลาง	7	100.00	-	-	7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	100.00	-	-	6
ภาคใต้	7	70.00	3	30.00	10

ผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามระดับคุณภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 7 แห่ง ได้รับการรับรองคุณภาพระดับดี จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 57.14 ได้รับการรับรองคุณภาพระดับพอใช้ จำนวน 3 แห่ง

คิดเป็นร้อยละ 42.86 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 24 แห่ง ได้รับการรับรองคุณภาพในระดับดีทั้ง 24 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพในระดับดีในภาคเหนือ จำนวน 8 แห่ง ภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนภาคใต้ สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพในระดับดี จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70 และได้รับการรับรองคุณภาพระดับพอใช้ จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามระดับคุณภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

สถานศึกษา	รับรองมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ				รวมทั้งหมด (แห่ง)
	ดี		พอใช้		
	แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ	
ขนาดโรงเรียน					
กลาง	6	85.71	1	14.29	7
ใหญ่	24	100.00	-	-	24
ภูมิภาค					
ภาคเหนือ	8	100.00	-	-	8
ภาคกลาง	7	100.00	-	-	7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	100.00	-	-	6
ภาคใต้	9	90.00	1	10.00	10

ผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามระดับคุณภาพจำแนกตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง ได้รับคุณภาพในระดับดี จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.71 และได้รับการรับรองคุณภาพระดับพอใช้ จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 เมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่า สถานศึกษาในภาคเหนือ จำนวน 8 แห่ง ภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนภาคใต้ สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพในระดับดี จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90 และได้รับการรับรองคุณภาพระดับพอใช้ จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามระดับคุณภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค ในมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษา	รับรองมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				รวมทั้งหมด (แห่ง)
	ดี		พอใช้		
	แห่ง	ร้อยละ	แห่ง	ร้อยละ	
ขนาดโรงเรียน					
กลาง	7	100.00	-	-	7
ใหญ่	24	100.00	-	-	24
ภูมิภาค					
ภาคเหนือ	8	100.00	-	-	8
ภาคกลาง	7	100.00	-	-	7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	100.00	-	-	6
ภาคใต้	10	100.00	-	-	10

ผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ที่ได้รับรองคุณภาพตามระดับคุณภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค ในมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 สถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 ผลสังเคราะห์ผลสรุปข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ระยะแรกและระยะสองภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์)

2.1 ข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ระยะแรก : การประเมิน SAR แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ระยะแรกจะเป็นการประเมิน SAR โดยประเมินจากผลการวิเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา ซึ่งส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งจะเน้นประเมินจากสิ่งที่ปรากฏใน SAR และเอกสารประกอบที่แนบมา กับ SAR เท่านั้น (ไม่มีการขอเอกสารอื่น ๆ เพิ่มเติมจากสถานศึกษา) ซึ่งจะมีเกณฑ์การพิจารณาแยกรายมาตรฐานตามการประกันคุณภาพภายใน (IQA) และสรุปผลการประเมิน SAR มีระดับคุณภาพ 3 ระดับ ตามรายมาตรฐาน คือ ดี พอใช้และปรับปรุง

2.1.1 ข้อเสนอแนะมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ พบว่า สถานศึกษาควรระบุข้อมูลใน SAR ให้มีความชัดเจน เช่น ระบุรายละเอียดการทำงานตามวงจร PDCA ระบุแผนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ระบุรายละเอียดปฏิทินการกำกับติดตามและการประเมินผล อีกทั้งควรระบุค่าเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ หรือจุดเน้นของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจน โดยอาจจะมีการวิเคราะห์ SWOT เช่น ผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นมีผลการประเมินในแต่ละด้านเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และระบุค่าเป้าหมายการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนประจำ นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีการแสดงผลงานเชิงประจักษ์และนำเสนอต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การนำเสนอผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยแยกเป็นระดับชั้น นำเสนอในรูปแบบตารางหรือกราฟพร้อมทั้งแสดงข้อมูลที่ชัดเจน และควรมีการนำเสนอรางวัล หรือผลงานที่ภาคภูมิใจต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการเพิ่มรูปแบบการเรียนรู้ Active Learning เช่น การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ การเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟฟิก เป็นต้น นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เช่น โครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 ข้อเสนอแนะมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ พบว่า สถานศึกษาควรมีรายละเอียดรูปแบบการบริหารที่ชัดเจนและเป็นระบบ ควรระบุให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ ควรมีการพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสม ควรระบุค่าเป้าหมายในการพัฒนาให้ชัดเจน เช่น เป้าหมายหลักสูตร เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าเป้าหมายมาตรฐานของสถานศึกษา จัดอบรมพัฒนาครู ร่วมกันกำหนดค่าเป้าหมายทุกรายวิชาก่อนเปิดภาคเรียน ทุกปีการศึกษาควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ เช่น ประชุมครูและผู้บริหาร จัดทำเอกสาร หรือการเผยแพร่ทางระบบออนไลน์ แสดงเอกสารหลักฐานอ้างอิงตามตัวชี้วัด และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่มีความน่าเชื่อถือ

2.1.3 ข้อเสนอแนะมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ เช่น ห้องเรียน DLTV ห้อง E-Classroom ระบบเครือข่ายแบบไร้สาย การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ หลากหลาย โดยแสดงข้อมูลเป็นพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการประเมินผลในภาพรวมของทุกรายวิชา อีกทั้งควรระบุการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายของครูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง

2.2 ข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ระยะสอง : การตรวจเยี่ยมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ระยะสองเป็นการประเมินจากการตรวจเยี่ยมด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเมื่อสถานศึกษาได้รับผลการประเมิน SAR อย่างเป็นทางการจาก สมศ. แล้ว หากสถานศึกษาแห่งใดมีความต้องการให้ สมศ. ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม สถานศึกษาสามารถร้องขอให้ สมศ. เข้าไปตรวจเยี่ยมได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ มีเกณฑ์การประเมินจากการตรวจเยี่ยม พิจารณาแยกเป็นรายมาตรฐานตามการประกันคุณภาพภายใน (IQA) และสรุปผลการตรวจเยี่ยม มีระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้และปรับปรุง ซึ่งในการสรุปผลการตรวจเยี่ยมจะไม่มีการสรุปผลด้วยวาจาที่สถานศึกษา เพื่อลดการสัมผัสตามหลักการเว้นระยะห่างทางสังคม

2.2.1 ข้อเสนอแนะมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ ผู้เรียนมีเกณฑ์ระดับคุณภาพ 5 ระดับ ได้แก่ ปรับปรุง พอใช้ ดี ดีเยี่ยม โดยพบว่ามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) สถานศึกษาควรระบุข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ครบถ้วนและชัดเจนในทุกประเด็น เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รูปแบบวิธีพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา

2) สถานศึกษาควรนำเสนอหลักฐานในการพัฒนาคุณภาพให้ชัดเจนว่า มีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

3) สถานศึกษาควรมีนวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) โดยพิจารณาจากแนวคิด วิธีการ หรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูงขึ้นและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

4) สถานศึกษาควรระบุแผนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนหรือผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ว่า มีวิธีการในการพัฒนาผู้เรียนเหล่านั้นอย่างไร มีโครงการอะไรที่โดดเด่นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาผลการเรียนที่สูงขึ้น มีการติดตามผลการเรียนหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วว่ามีผลการเรียนเป็นอย่างไร และควรเผยแพร่โครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ เพื่อเป็นการเพิ่มผลการประเมินตนเองให้มีคะแนนที่สูงขึ้น

5) สถานศึกษาควรมีหลักฐานหรือข้อมูลที่แสดงผลการพัฒนาที่สูงขึ้นในช่วง 3 ปีการศึกษา

2.2.2 ข้อเสนอแนะมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ สถานศึกษาควรมีการดำเนินงานและจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น มีการประกาศเป้าหมายที่ชัดเจนให้ทุกฝ่ายได้รับทราบและปฏิบัติตามจริงจึงให้บรรลุเป้าหมายที่ประกาศไว้ มีการติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2.2.3 ข้อเสนอแนะมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพบว่ามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) สถานศึกษามีการทำวิจัยในชั้นเรียน หากมีการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในชั้นเรียนผ่านกระบวนการ PLC โดยระดมการมีส่วนร่วมจากผู้เรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายสถาบันทางวิชาการระดับมหาวิทยาลัย เข้าร่วมสังเคราะห์ทั้งจุดแข็ง จุดที่ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้กับผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะการดำรงชีวิต จะทำให้ผู้สอนสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มาจากทฤษฎีสู่สถานการณ์อย่างรอบด้านยิ่งขึ้น

2) การจัดการเรียนการสอนควรมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนสถานการณ์ ความสนใจของผู้เรียน และความต้องการของชุมชน ซึ่งจะเป็นการพัฒนากระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงอย่างรู้เท่าทัน

2.2.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1) สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งมีการเยี่ยมบ้าน ประสานผู้ปกครองและติดตามผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ หากสถานศึกษามีการสังเคราะห์รูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นชุดความรู้ แลกเปลี่ยนสำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

2) สถานศึกษาได้รับรางวัลสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยปลอดยาเสพติดและอบายมุข ได้รับรางวัลดีเด่นระดับเพชร ซึ่งได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน สถานศึกษาควรพัฒนากิจกรรมการป้องกัน รู้เท่าทันยาเสพติดที่เผยแพร่ต่อเด็กวัยรุ่นในชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการติดยาเสพติดของเด็กวัยรุ่นในบริบทโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ในระยะแรก การประเมิน SAR สถานศึกษาได้รับรองในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 สถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนสถานศึกษาในภาคใต้ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 70 และระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 30 ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 สถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนสถานศึกษาในภาคใต้ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 90 และระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 10 ในมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 สถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ได้รับรองมาตรฐานในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (2564, ออนไลน์) ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 1) มีการระบุเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียน 2) มีการระบุวิธีพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน 3) มีผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน 4) มีการนำผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนมาพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น และ 5) มีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานที่ 2 ประกอบด้วย 1) มีการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา 2) มีการนำแผนการดำเนินการไปใช้ในการดำเนินการ 3) มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน 4) มีการนำผลประเมินการบริหารจัดการของสถานศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาถัดไป และ 5) มีการนำเสนอผลการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานที่ 3 ประกอบด้วย 1) ครูมีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายปีครบทุกหน่วยการเรียนรู้ ทุกชั้นปี 2) ครูทุกคนมีการนำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ไปใช้ในการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) มีการตรวจสอบและประเมินผลการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ 4) มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดประสบการณ์ของครูอย่างเป็นระบบ และ 5) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดประสบการณ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุบิน ยุระรัช (2564) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การสังเคราะห์รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของศูนย์พัฒนาเด็กสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอุดมศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของ สมศ. ที่ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ด้านคุณภาพเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 66.67) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 45.83) และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 66.67) และค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) อยู่ในระดับดีมาก

2. การสังเคราะห์ผลสรุปข้อเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 4 ระยะแรกและระยะสองภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์) ในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่สถานศึกษายังระบุข้อมูลใน SAR ไม่ครบถ้วนและชัดเจนในบางประเด็น รวมทั้งควรระบุค่าเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานศึกษา โดยอาจมีการวิเคราะห์ SWOT มีการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active learning และสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการพันธกิจ พบว่า สถานศึกษาควรมีรายละเอียดรูปแบบการบริหารที่ชัดเจนและเป็นระบบ ควรระบุให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ ควรมีการพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว และแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสม ควรระบุค่าเป้าหมายในการพัฒนาให้ชัดเจน รวมทั้งสถานศึกษาควรมีการดำเนินงานและจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และในมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและส่งเสริมให้ครูนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนผ่านกระบวนการ PLC โดยการระดมการมีส่วนร่วมจากผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบและหลากหลาย และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งสอดคล้องกับ สุงามาส อังสุโชติ (2561) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาจะต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลาย ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (2554) ระบุว่า การพัฒนาโรงเรียนตามข้อเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนสามารถนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการประเมินและผลการประเมินคุณภาพมาใช้ในการจัดทำแผนการพัฒนาโรงเรียน แล้วดำเนินการตามแผนที่กำหนด ซึ่งหากโรงเรียนมีการดำเนินการดังกล่าวแล้วจะทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีทิศทาง สามารถเสริมจุดเด่นที่มีอยู่และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพและมีการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพที่ว่า เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดและเพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้ง 3 มาตรฐาน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกของสำนักงานรับรองคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายข้อมูลให้ครบทั้ง 51 แห่ง ตามจำนวนสถานศึกษาสงเคราะห์ทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน โดยทำการติดต่อสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งหมด 51 แห่ง ทั้งนี้ควรวางแผนด้านระยะเวลาในการได้รับข้อมูลทั้งหมด

2.2 นอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ควรเพิ่มการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

2.3 สำนักงานรับรองคุณภาพการศึกษาควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการประเมินคุณภาพภายนอกให้ต้นสังกัดและสถานศึกษาได้นำไปกำหนดนโยบายการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สุปิน ยุระรัช และคณะ. (2564). การสังเคราะห์รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอุดมศึกษา. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*, 7(2), 80-97.
- สุภามาส อังสุโชติ. (2561). การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไประดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 8(2), 182-201.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. (2550). *มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ: โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. (2564). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์โควิด-19*. เข้าถึงได้จาก <http://www.onesqa.or.th/upload/download/202103301453359.pdf>. 5 กันยายน 2564.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2559. *แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564)*. นครปฐม: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.